

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Wyniki wstępne

Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na granicy zewnętrznej Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2010 roku

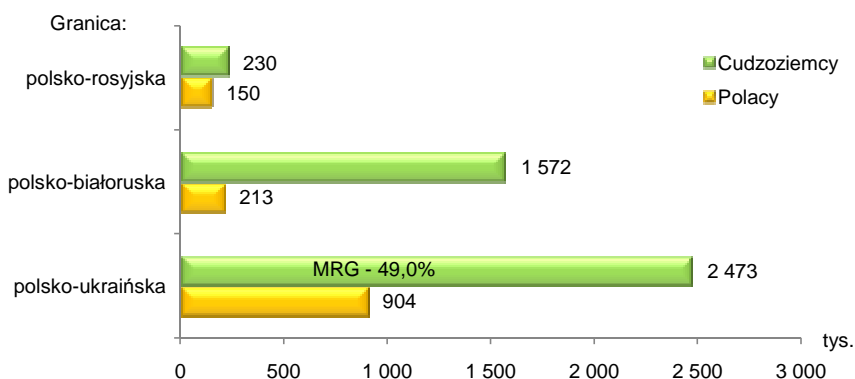
WYNIKI BADANIA

W 2010 roku zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski, według danych Komendy Głównej Straży Granicznej, przekroczyło ponad 21 mln osób, z tego 5,5 mln Polaków (o 15,6% mniej niż przed rokiem) i 15,7 mln cudzoziemców (o 32,4% więcej niż w roku poprzednim). W IV kwartale 2010 r. ruch graniczny osób wyniósł:

- Polacy – 1,3 mln, tj. o 14,8% mniej niż w kwartale poprzednim i o 12,5% mniej w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego,
- cudzoziemcy – 4,3 mln, tj. o 7,3% mniej niż w kwartale poprzednim i o 32,2% więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Najwięcej osób przekraczało granicę polsko-ukraińską (60,9% ogółu przekroczeń zewnętrznej granicy lądowej Unii Europejskiej w IV kwartale 2010 r.), o prawie połowę mniej granicę z Białorusią (32,2%) i najmniej (6,9%) granicę z Rosją (wykres 1). W znacznym stopniu związane jest to z długością poszczególnych odcinków granicy i usytuowanymi tam przejściami.

Wykres 1. Ruch graniczny na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski

Wśród cudzoziemców przekraczających poszczególne odcinki granic dominowali obywatele kraju sąsiadującego – i tak na granicy z Białorusią 97,5% stanowili obywatele Białorusi, na granicy z Ukrainą 96,8% to obywatele Ukrainy, a na granicy z Rosją 89,5% to obywatele Rosji.

Wśród osób przekraczających badaną granicę dominowali zmotoryzowani – 86,3% cudzoziemców i 90,2% Polaków. Osoby przekraczające granicę pieszo (Medyka i Białowieża) stanowiły 9,1% wśród cudzoziemców i 3,5% wśród Polaków, natomiast podróżujący koleją – odpowiednio 4,6% i 6,3%.

Prawie 94% badanych cudzoziemców deklarowało jednodniowy pobyt w Polsce. Podobnie wysoki odsetek (ok. 93%) stanowili Polacy deklarujący jednodniowy pobyt za granicą.

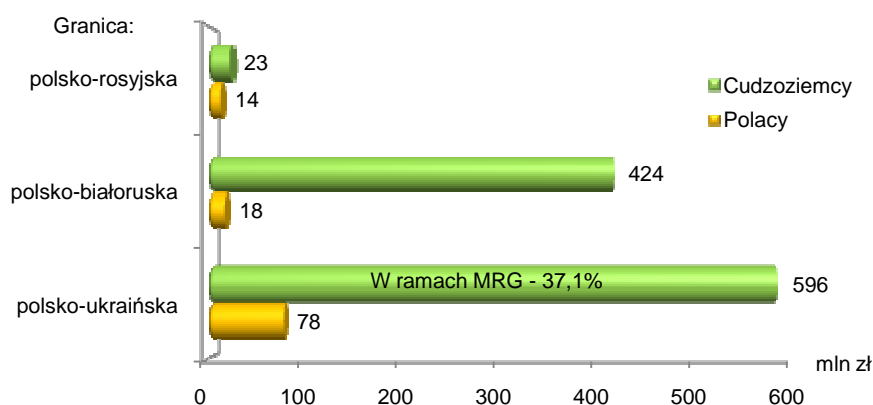
Kartę Polaka posiadało 10,1% cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską, 2,7% – polsko-ukraińską i 0,1% – polsko-rosyjską.

Wydatki cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Szacunkowa wartość zakupionych w Polsce towarów i usług przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w 2010 r. wyniosła 3 799,4 mln zł, natomiast wydatki poniesione za granicą przez Polaków w tym okresie wyniosły 458,3 mln zł. W IV kwartale 2010 r. wydatki cudzoziemców ukształtowały się na poziomie 1 043,4 mln zł, natomiast Polaków – 110,6 mln zł i były niższe w porównaniu z poprzednim kwartałem odpowiednio o 7,3% i 15,0%.

Wartość wydatków poniesionych przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej według poszczególnych odcinków granic w IV kwartale 2010 r. ilustruje wykres 2.

Wykres 2. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Najwięcej wydatków ponieśli cudzoziemcy i Polacy przekraczający granicę z Ukrainą, odpowiednio 57,1% i 70,7% wydatków ogółem, mniej przekraczający granicę polsko-białoruską – odpowiednio 40,7% i 16,6%, zaś najmniej przekraczający granicę z Rosją, których wydatki stanowiły 2,2% w przypadku cudzoziemców i 12,7% w przypadku Polaków. Wysokość wydatków powiązana była z wielkością ruchu granicznego na poszczególnych odcinkach granic (por. wykresy 1 i 2).

Podstawowe informacje dotyczące wydatków cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą, przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w IV kwartale 2010 r. – według województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Województwa	Ruch graniczny w tys. osób		Wydatki w mln zł		Średnie wydatki w zł	
	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy	cudzoziemcy	Polacy
Granica polsko-ukraińska						
Podkarpackie	1 433,8	521,5	310,8	34,4	434,7	129,8
Lubelskie	1 038,8	382,4	285,1	43,8	524,3	224,5
Granica polsko-białoruska						
Lubelskie	642,3	112,8	198,9	10,8	634,0	190,4
Podlaskie	929,9	99,9	225,3	7,6	477,8	185,4
Granica polsko-rosyjska						
Warmińsko-mazurskie	229,9	149,8	23,4	14,0	194,3	186,5

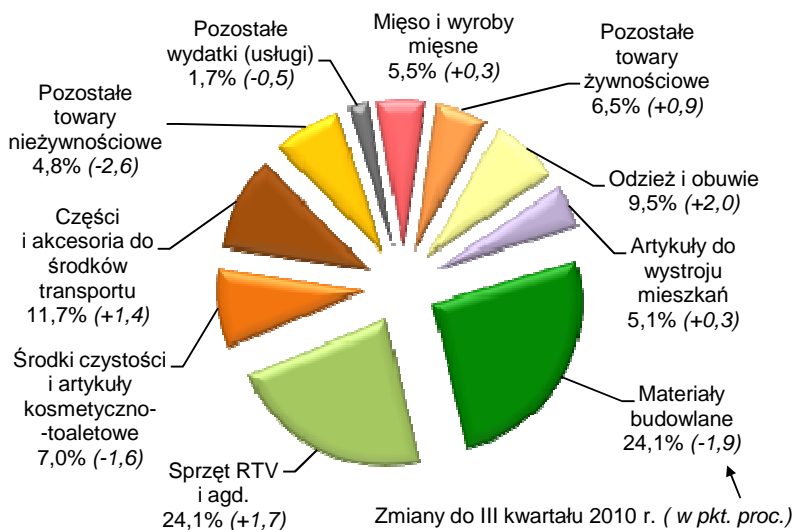
W IV kwartale 2010 r. wydatki poniesione przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą przekraczających granicę polsko-ukraińską były niższe w porównaniu z poprzednim kwartałem odpowiednio o 13,2% i 19,4%. Natomiast w odniesieniu do analogicznego okresu 2009 r. wydatki cudzoziemców były wyższe o 15,4%, zaś Polaków – o 3,2% niższe. W przypadku granicy z Białorusią odnotowano wzrost wydatków cudzoziemców w porównaniu z poprzednim kwartałem o 2,9%, a w przypadku Polaków – spadek o 10,9%. Natomiast w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego wydatki cudzoziemców były wyższe o 35,8%, zaś Polaków – o 13,1% niższe. Z kolei w przypadku granicy polsko-rosyjskiej wydatki cudzoziemców były niższe w porównaniu z poprzednim kwartałem o 14,9%, zaś Polaków o 12,1% wyższe.

W strukturze wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej dominowały wydatki na towary nieżywnościowe – 86,3%, na towary żywnościowe przypadło 12,0%, a na usługi – 1,7%. Spośród artykułów nieżywnościowych największym zainteresowaniem cudzoziemców cieszyły się materiały budowlane, sprzęt RTV i agd. oraz części i akcesoria do środków transportu. Natomiast z towarów żywnościowych najchętniej kupowano mięso i wyroby mięsne.

Na poszczególnych odcinkach granic występowało pewne zróżnicowanie w strukturze wydatków. Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-ukraińską najwięcej wydawali na materiały budowlane (38,2%), sprzęt RTV i agd. (18,0%) oraz części i akcesoria do środków transportu (15,2%). Z kolei wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-białoruską największym zainteresowaniem cieszył się sprzęt RTV i agd. (33,8% wydatków), odzież i obuwie (17,0%) oraz środki czystości i artykuły kosmetyczno-toaletowe (11,0%). Cudzoziemcy przekraczający granicę polsko-rosyjską najwięcej wydatkowali na odzież i obuwie (26,4%), mięso i wyroby mięsne (13,6%), części i akcesoria do środków transportu (7,3%) oraz usługi (13,8%), głównie gastronomiczne i noclegi. Wydatki cudzoziemców na zakup materiałów budowlanych w przypadku granicy polsko-białoruskiej i polsko-rosyjskiej stanowiły stosunkowo niewielki udział, odpowiednio 5,3% i 2,2%.

Szczegółową strukturę wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2010 r. przedstawia wykres 3.

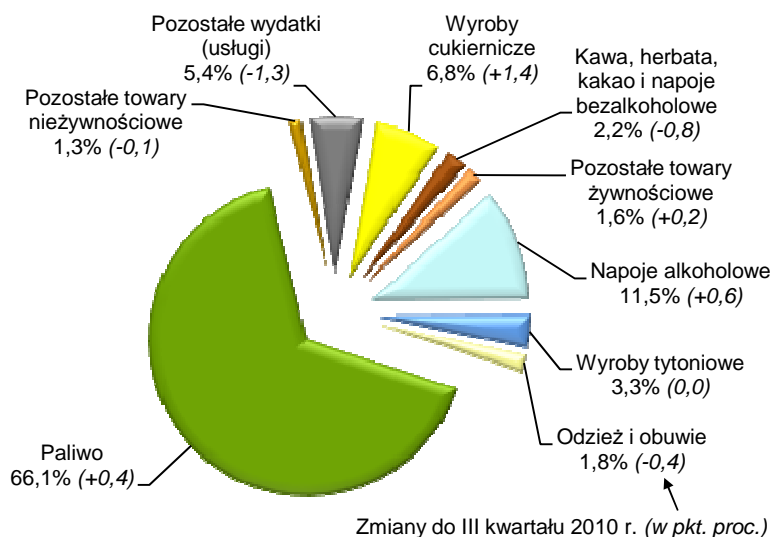
Wykres 3. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

W strukturze wydatków poniesionych za granicą przez Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej przeważały wydatki na zakup towarów nieżywnościowych (69,2%), w tym w szczególności na zakup paliwa. Wydatki na towary żywnościowe stanowiły 10,6% ogółu wydatków poniesionych przez Polaków. Spośród artykułów żywnościowych nadal najczęściej kupowano wyroby cukiernicze. Znaczący udział w strukturze wydatków miały również wydatki na napoje alkoholowe (11,5%), a stosunkowo niewielki na wyroby tytoniowe (3,3%). Z kolei wydatki na usługi stanowiły 5,4%. Struktura wydatków Polaków przekraczających poszczególne odcinki granicy była zbliżona.

Strukturę wydatków poniesionych przez Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2010 r. przedstawia wykres 4.

Wykres 4. Struktura wydatków poniesionych za granicą przez Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

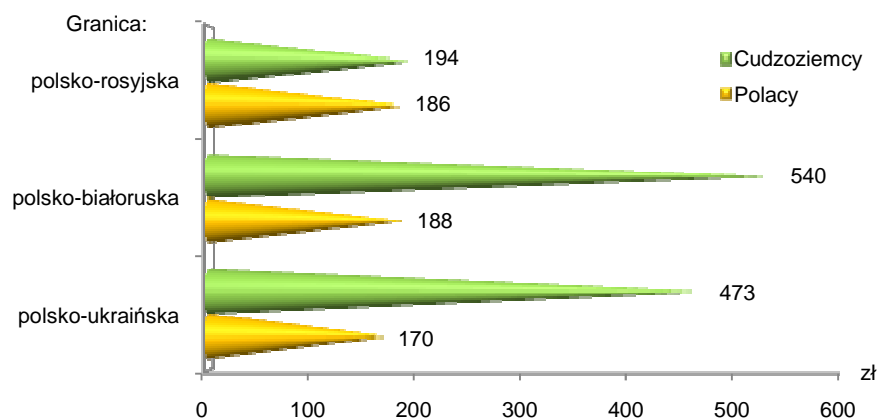
Wydatki cudzoziemców w Polsce w IV kwartale 2010 r., w stosunku do poprzedniego kwartału, wyższe były na zakup artykułów radiowo-telewizyjnych (o 28,0%), produktów mleczarskich i tłuszczów jadalnych (o 23,8%) oraz odzieży i obuwia (o 18,1%). Niższe były natomiast wydatki cudzoziemców na zakup środków czystości i artykułów kosmetyczno-toaletowych (o 24,5%), sprzętu gospodarstwa domowego (o 18,8%) oraz materiałów budowlanych (o 14,2%). W porównaniu z poprzednim kwartałem cudzoziemcy mniej wydali również na noclegi (o 46,6%) i usługi gastronomiczne (o 22,5%).

Wydatki Polaków za granicą w badanym okresie, w stosunku do kwartału poprzedniego, wyższe były na zakup części i akcesoriów do środków transportu (o 54,3%) oraz wyrobów cukierniczych (o 6,9%). Niższe były natomiast wydatki Polaków na zakup artykułów do wystroju mieszkań (o 45,8%), kawy, herbaty, kakao i napojów bezalkoholowych (o 37,9%), odzieży i obuwia (o 27,0%), paliw (o 14,4%), wyrobów tytoniowych (o 14,2%) oraz napojów alkoholowych (o 10,6%). Niższe były również wydatki Polaków na usługi gastronomiczne (o 41,6%) oraz noclegi (o 37,1%).

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemca przekraczającego zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w IV kwartale 2010 r. ukształtowały się na poziomie ok. 482 zł. Natomiast średnie wydatki Polaka za granicą wyniosły ok. 175 zł. W porównaniu z poprzednim kwartałem średnie wydatki cudzoziemców były niższe o 1,5%, zaś Polaków – o 0,5%. W IV kwartale 2010 r. cudzoziemiec przeciętnie wydawał najwięcej na materiały budowlane – 116 zł, artykuły radiowo-telewizyjne – 60 zł, sprzęt gospodarstwa domowego – 57 zł oraz części i akcesoria do środków transportu – 56 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydawał najwięcej na paliwo – 116 zł, napoje alkoholowe – 20 zł i wyroby cukiernicze – 12 zł.

Wartość średnich wydatków poniesionych przez cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej według poszczególnych odcinków granic w IV kwartale 2010 r. ilustruje wykres 5.

Wykres 5. Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców oraz Polaków za granicą przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Cudzoziemiec przekraczający granicę polsko-ukraińską przeciętnie wydawał najwięcej na materiały budowlane – 181 zł, części i akcesoria do środków transportu – 72 zł, sprzęt gospodarstwa domowego – 63 zł oraz mięso i wyroby mięsne – 36 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydawał najwięcej na paliwo – 102 zł, napoje alkoholowe – 23 zł i wyroby cukiernicze – 15 zł.

Obcokrajowiec przekraczający granicę polsko-białoruską przeciętnie wydawał najwięcej na artykuły radiowo-telewizyjne – 129 zł, odzież i obuwie – 92 zł oraz środki czystości i artykuły kosmetyczno-toaletowe – 59 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydawał najwięcej na paliwo – 158 zł, napoje alkoholowe – 11 zł, wyroby tytoniowe – 5 zł oraz usługi gastronomiczne i noclegi – odpowiednio po 5 zł i 3 zł.

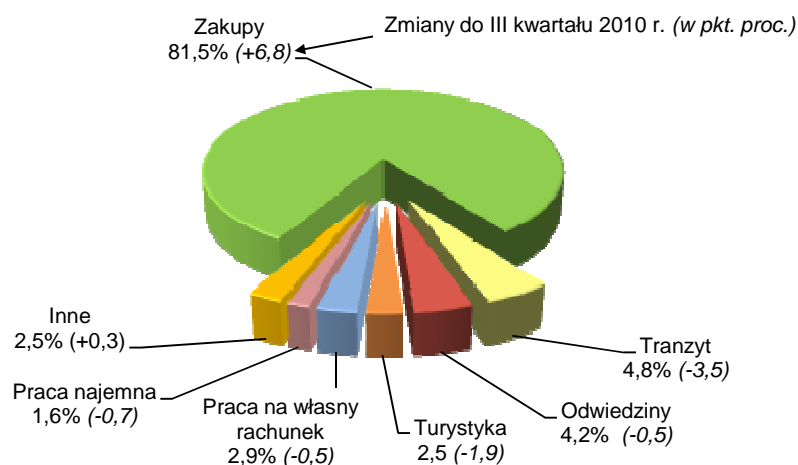
Cudzoziemiec przekraczający granicę polsko-rosyjską przeciętnie wydawał najwięcej na odzież i obuwie – 51 zł, mięso i wyroby mięsne – 26 zł, części i akcesoria do środków transportu – 14 zł oraz usługi gastronomiczne i noclegi – odpowiednio po 19 zł i 6 zł. Natomiast Polak przeciętnie wydawał najwięcej na paliwo – 144 zł, napoje alkoholowe – 15 zł oraz wyroby tytoniowe – 6 zł.

Cel wizyty i częstotliwość przekraczania granicy

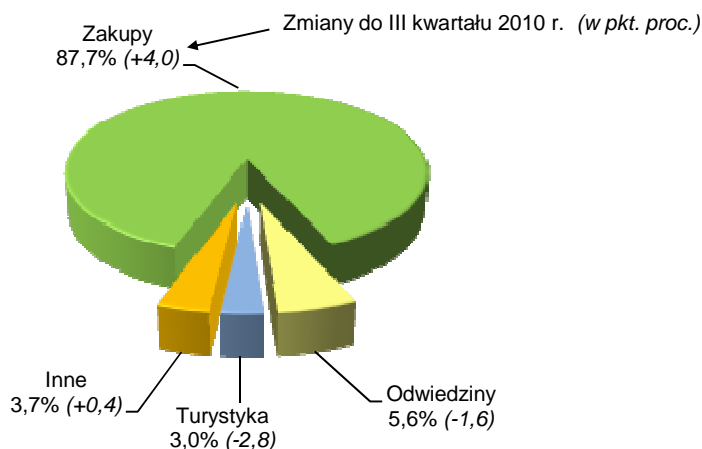
Najczęstszym celem przyjazdu cudzoziemców do Polski było dokonanie zakupów (w IV kwartale 2010 r. wzrost o 6,8 pkt. proc. w stosunku do poprzedniego kwartału), następnie praca, tranzyt, odwiedziny i turystyka. Dokonanie zakupów było również dominującym celem wyjazdu za granicę deklarowanym przez Polaków (wzrost o 4,0 pkt. proc. w porównaniu z poprzednim kwartałem).

Strukturę cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej w IV kwartale 2010 r. według celu wizyty przedstawiają wykresy 6 i 7.

Wykres 6. Struktura cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu wizyty w Polsce

Wykres 7. Struktura Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według celu pobytu za granicą

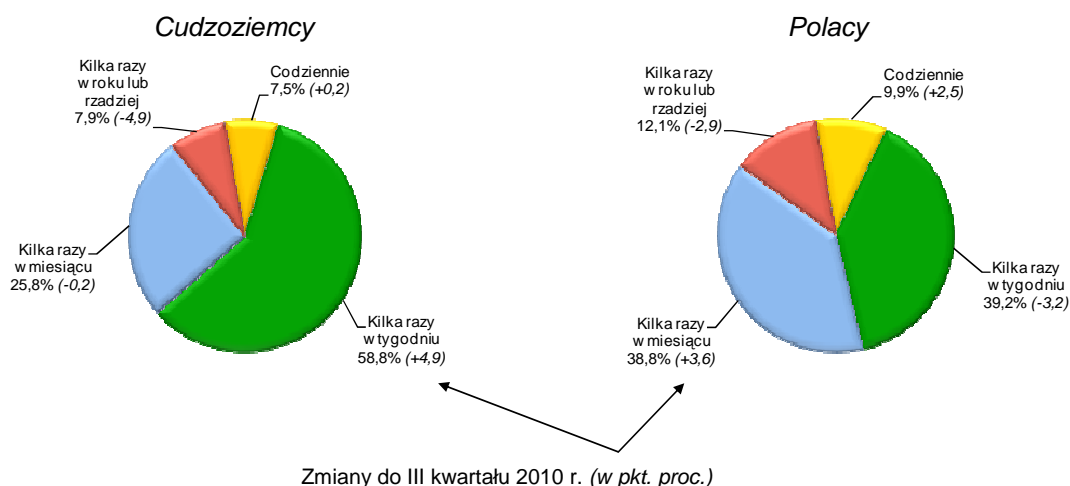
Porównanie struktur cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2010 r. ze względu na cel pobytu za granicą – według odcinków granic i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie		Ogółem	Zakupy	Turystyka	Praca najemna	Praca na własny rachunek	Odwiedziny	Tranzyt	Inne
a - cudzoziemcy b - Polacy		w %							
Granica polsko-ukraińska	a	100,0	88,4	0,5	1,5	2,4	1,7	2,5	3,0
	b	100,0	91,1	1,7	0,7	1,1	4,2	x	1,2
Podkarpackie	a	100,0	88,6	0,6	1,5	1,4	1,1	2,7	4,1
	b	100,0	89,9	1,8	0,7	1,1	4,8	x	1,7
Lubelskie	a	100,0	88,1	0,5	1,5	3,9	2,6	2,1	1,3
	b	100,0	92,9	1,5	0,7	1,0	3,4	x	0,5
Granica polsko-białoruska	a	100,0	78,2	1,5	0,9	3,5	8,2	6,7	1,0
	b	100,0	75,9	4,5	0,3	3,5	14,1	x	1,7
Lubelskie	a	100,0	73,7	3,5	1,0	4,2	6,0	11,1	0,5
	b	100,0	81,3	6,6	0,5	1,6	7,8	x	2,2
Podlaskie	a	100,0	81,2	0,1	0,8	3,0	9,6	3,7	1,6
	b	100,0	68,4	1,6	0,1	6,2	22,9	x	0,8
Granica polsko-rosyjska	a	100,0	30,4	29,8	6,8	3,6	4,7	17,7	7,0
	b	100,0	81,9	9,0	2,3	2,4	3,4	x	1,0
Warmińsko-mazurskie	a	100,0	30,4	29,8	6,8	3,6	4,7	17,7	7,0
	b	100,0	81,9	9,0	2,3	2,4	3,4	x	1,0

W IV kwartale 2010 r. ponad połowa (58,8%) cudzoziemców objętych badaniem przekraczała granicę kilka razy w tygodniu, a ok. 1/4 kilka razy w miesiącu. Wśród Polaków odsetek przekraczających granicę kilka razy w tygodniu i kilka razy w miesiącu był na podobnym poziomie (po ok. 39%). Najniższy udział stanowili cudzoziemcy i Polacy przekraczający granicę codziennie (odpowiednio 7,5% i 9,9%).

Częstotliwość przekraczania granicy przez cudzoziemców i Polaków w IV kwartale 2010 r. zaprezentowano na wykresie 8.

Wykres 8. Struktura przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według częstotliwości przekraczania granicy

Porównanie struktur cudzoziemców i Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski w IV kwartale 2010 r. ze względu na częstotliwość jej przekraczania – według odcinków granic i województw – przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Cudzoziemcy					Polacy				
	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej	ogółem	codziennie	kilka razy w tygodniu	kilka razy w miesiącu	kilka razy w roku lub rzadziej
	w %									
Granica polsko-ukraińska	100,0	7,0	65,3	21,7	6,0	100,0	4,4	35,9	45,1	14,6
Podkarpackie	100,0	10,4	59,3	21,9	8,4	100,0	6,8	36,0	37,4	19,8
Lubelskie	100,0	2,5	73,3	21,5	2,7	100,0	1,2	35,7	55,6	7,5
Granica polsko-białoruska	100,0	8,9	52,6	30,2	8,3	100,0	31,7	38,6	24,2	5,5
Lubelskie	100,0	11,3	53,3	22,7	12,7	100,0	43,6	41,4	11,5	3,5
Podlaskie	100,0	7,2	52,1	35,3	5,4	100,0	15,2	34,8	41,7	8,3
Granica polsko-rosyjska ...	100,0	3,3	31,2	40,0	25,5	100,0	15,1	60,4	19,6	4,9
Warmińsko-mazurskie	100,0	3,3	31,2	40,0	25,5	100,0	15,1	60,4	19,6	4,9

Mały ruch graniczny na granicy polsko-ukraińskiej

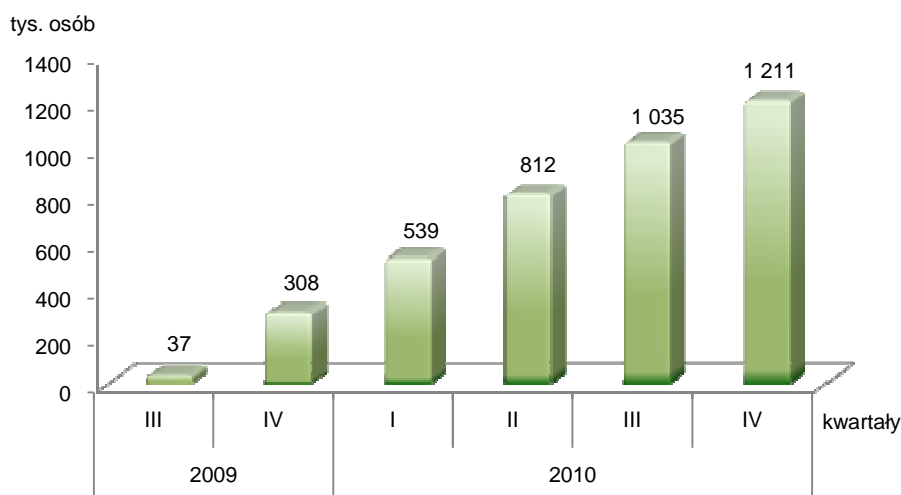
W celu ułatwienia ruchu przygranicznego została zawarta *Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego*¹, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2009 r. Mały ruch graniczny (MRG) ma

¹ Ustawa z dnia 6 marca 2009 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku, oraz Protokołu, podpisanego w Warszawie dnia 22 grudnia 2008 roku, między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zmianie Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Kijowie dnia 28 marca 2008 roku (DzU nr 66, poz. 555, z dnia 4 maja 2009 r.).

większe znaczenie dla obywateli Ukrainy niż Polski, gdyż Polacy mogą podróżować i przebywać na terytorium Ukrainy do 90 dni bez konieczności posiadania wiz.

W 2010 r., według danych Komendy Głównej Straży Granicznej, odnotowano 3,6 mln przekroczeń granicy polsko-ukraińskiej w ramach małego ruchu granicznego. W IV kwartale 2010 r. ruch graniczny w ramach MRG wyniósł 1,2 mln osób, co stanowiło 49,0% przekroczeń cudzoziemców tego odcinka granicy. W porównaniu z kwartałem poprzednim liczba przekroczeń granicy w ramach MRG była o 16,9% większa. Natężenie ruchu osób na granicy polsko-ukraińskiej w ramach małego ruchu granicznego w ciągu 18 miesięcy od daty wejścia w życie umowy miało wyraźną tendencję rosnącą i charakteryzowało się dużą dynamiką. Kształtowanie się małego ruchu granicznego zilustrowano na wykresie 9.

Wykres 9. Mały ruch graniczny na granicy polsko-ukraińskiej według kwartałów

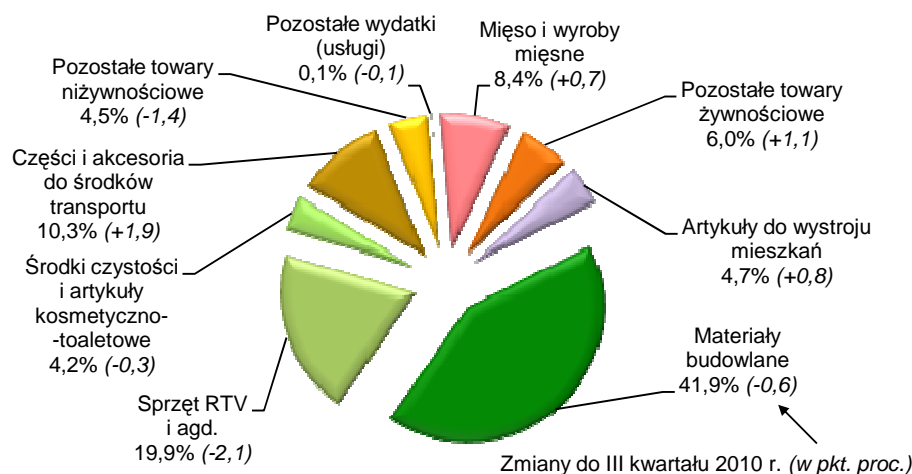

Najwięcej przekroczeń granicy w ramach MRG w IV kwartale 2010 r. odnotowano na przejściu drogowym w Medyce (37,7% ogółu przekroczeń granicy w ramach MRG), gdzie obok ruchu zmotoryzowanych ma miejsce ruch pieszy. W ramach MRG większość cudzoziemców przekraczała granicę kilka razy w tygodniu (69,6%), przekraczający granicę kilka razy w miesiącu stanowili 16,7%, zaś codziennie – 11,9%.

Szacunkowa wartość wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w 2010 r. wyniosła 719,8 mln zł. Natomiast w IV kwartale 2010 r. wydatki ukształtowały się na poziomie 221,3 mln zł, co stanowiło 37,1% wydatków cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w ramach MRG w porównaniu z poprzednim kwartałem były o 1,5% wyższe, a więc charakteryzowały się zdecydowanie niższą dynamiką niż przekroczenia granicy w ramach MRG.

Strukturę wydatków poniesionych przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego w IV kwartale 2010 r. przedstawia wykres 10.

Wykres 10. Struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską w ramach małego ruchu granicznego

Średnie wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemca przekraczającego granicę polsko-ukraińską w ramach MRG w IV kwartale 2010 r. wyniosły ok. 365 zł i były niższe w stosunku do poprzedniego kwartału o 13,3%. Przeciętnie najczęściej wydawano na zakup materiałów budowlanych – 153 zł, sprzętu gospodarstwa domowego – 55 zł, części i akcesoriów do środków transportu – 38 zł oraz mięsa i wyrobów mięsnych – 31 zł.

Kolejnym krokiem mającym na celu ułatwienie przekraczania wschodniej granicy Polski jest podpisanie *Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białorusi o zasadach małego ruchu granicznego* w dniu 12 lutego 2010 r. Umowa została podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 22 czerwca 2010 r.² Przewiduje się, że umowa wejdzie w życie w I półroczu 2011 r. W strefie przygranicznej po stronie polskiej znajdują się 93 miasta i gminy (w tym Biała Podlaska), a po stronie białoruskiej 89 jednostek administracyjnych (w tym Brześć i Grodno). Obszar objęty umową o małym ruchu granicznym z Białorusią obejmuje w Polsce powierzchnię 14,7 tys. km², która jest zamieszkiwana przez 570,6 tys. ludności.

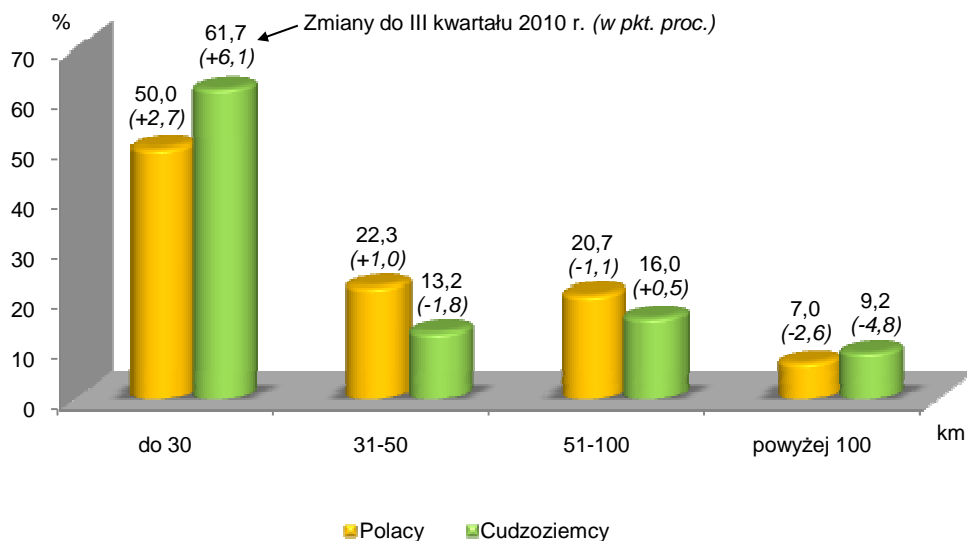
Delimitacja obszaru oddziaływania granicy

Badanie przeprowadzone w IV kwartale 2010 r. pokazuje, że przekraczający zewnętrzną granicę Unii Europejskiej cudzoziemcy, podobnie jak i Polacy, byli najczęściej mieszkańcami miejscowości zlokalizowanych w odległości do 50 km od granicy – 74,9% cudzoziemców i 72,3% Polaków, przy czym 61,7% cudzoziemców i 50,0% Polaków mieszkało w pasie do 30 km. Natomiast w odległości powyżej 100 km od granicy zamieszkiwało 9,2% cudzoziemców i 7,0% Polaków przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej.

Szczegółową strukturę Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca zamieszkania w IV kwartale 2010 r. przedstawia wykres 11.

² Ustawa z dnia 20 maja 2010 r. o ratyfikacji Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Republiki Białorusi o zasadach małego ruchu granicznego, podpisanej w Warszawie dnia 12 lutego 2010 r. (DzU nr 122, poz. 823, z dnia 7 lipca 2010 r.).

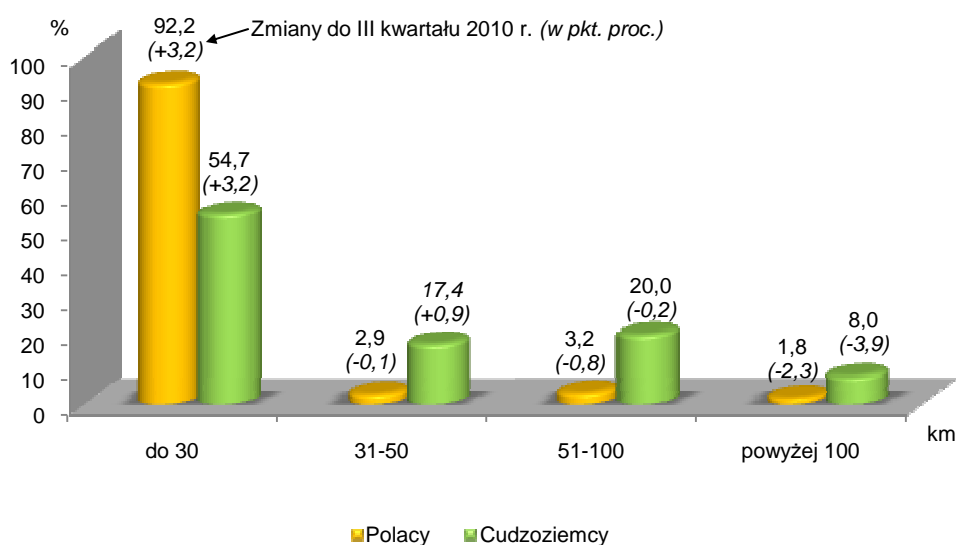
Wykres 11. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca zamieszkania

Przekraczając granicę zewnętrzną Unii Europejskiej cudzoziemcy oraz Polacy najchętniej dokonywali zakupów w odległości do 50 km od granicy – 72,1% cudzoziemców i aż 95,1% Polaków, przy czym 54,7% cudzoziemców i 92,2% Polaków dokonywało zakupów w pasie do 30 km. Z kolei w odległości powyżej 100 km zakupów dokonywało 8,0% cudzoziemców i 1,8% Polaków.

Strukturę Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca dokonania zakupów w IV kwartale 2010 r. ilustruje wykres 12.

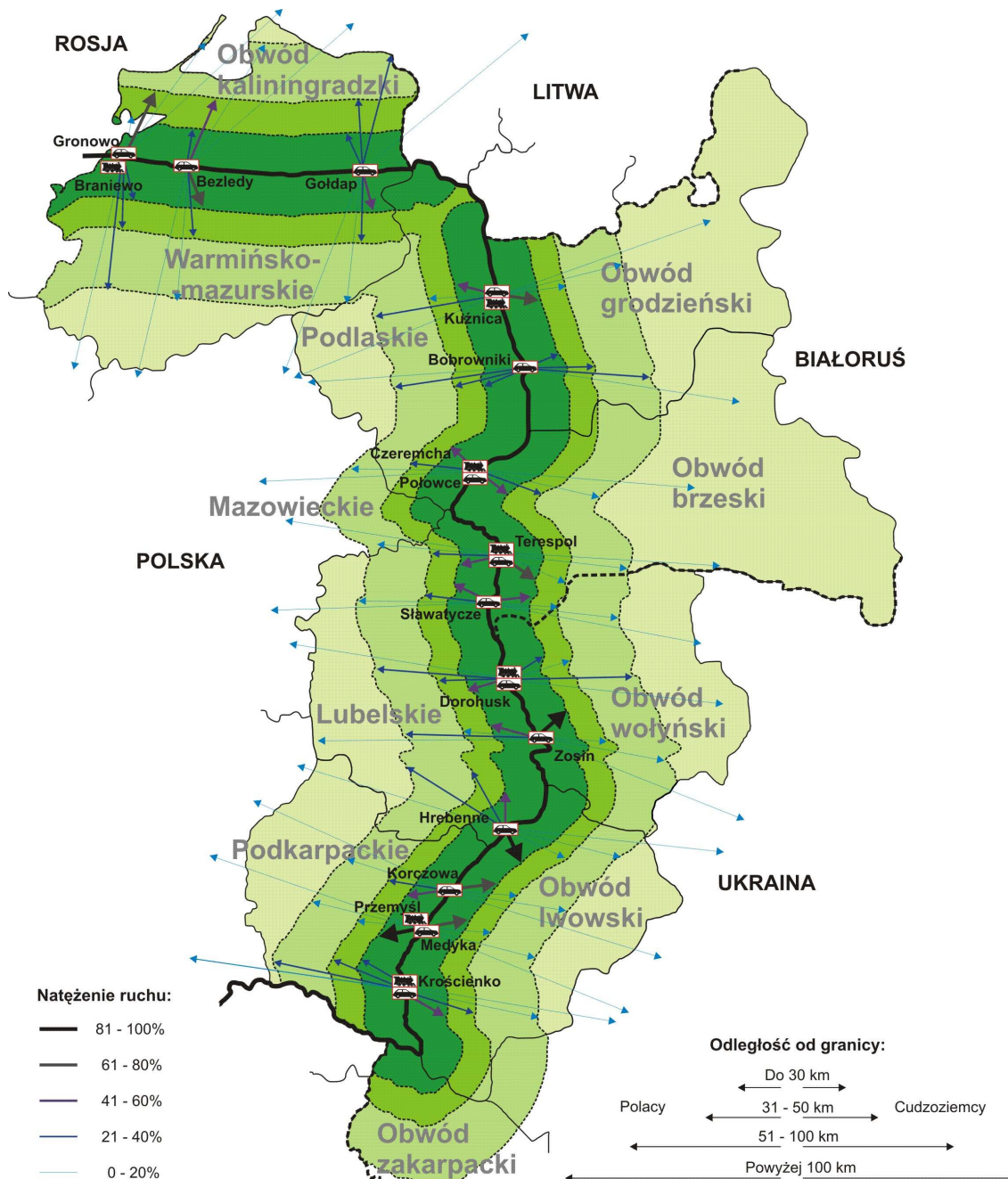
Wykres 12. Struktura Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski według odległości od granicy miejsca dokonania zakupów

Należy podkreślić, że 65,6% wydatków cudzoziemców w Polsce i 91,7% wydatków Polaków za granicą zostało poniesionych w pasie do 50 km od granicy, przy czym 40,9% wydatków cudzoziemców i 88,6% wydatków Polaków poniesiono w pasie do 30 km.

Delimitację obszarów oddziaływania zewnętrznej granicy Unii Europejskiej dokonaną na podstawie wyników badania, przy uwzględnieniu odległości od granicy miejsca zamieszkania oraz miejsca dokonania zakupów osób przekraczających tę granicę, przedstawiono na mapach 1 i 2.

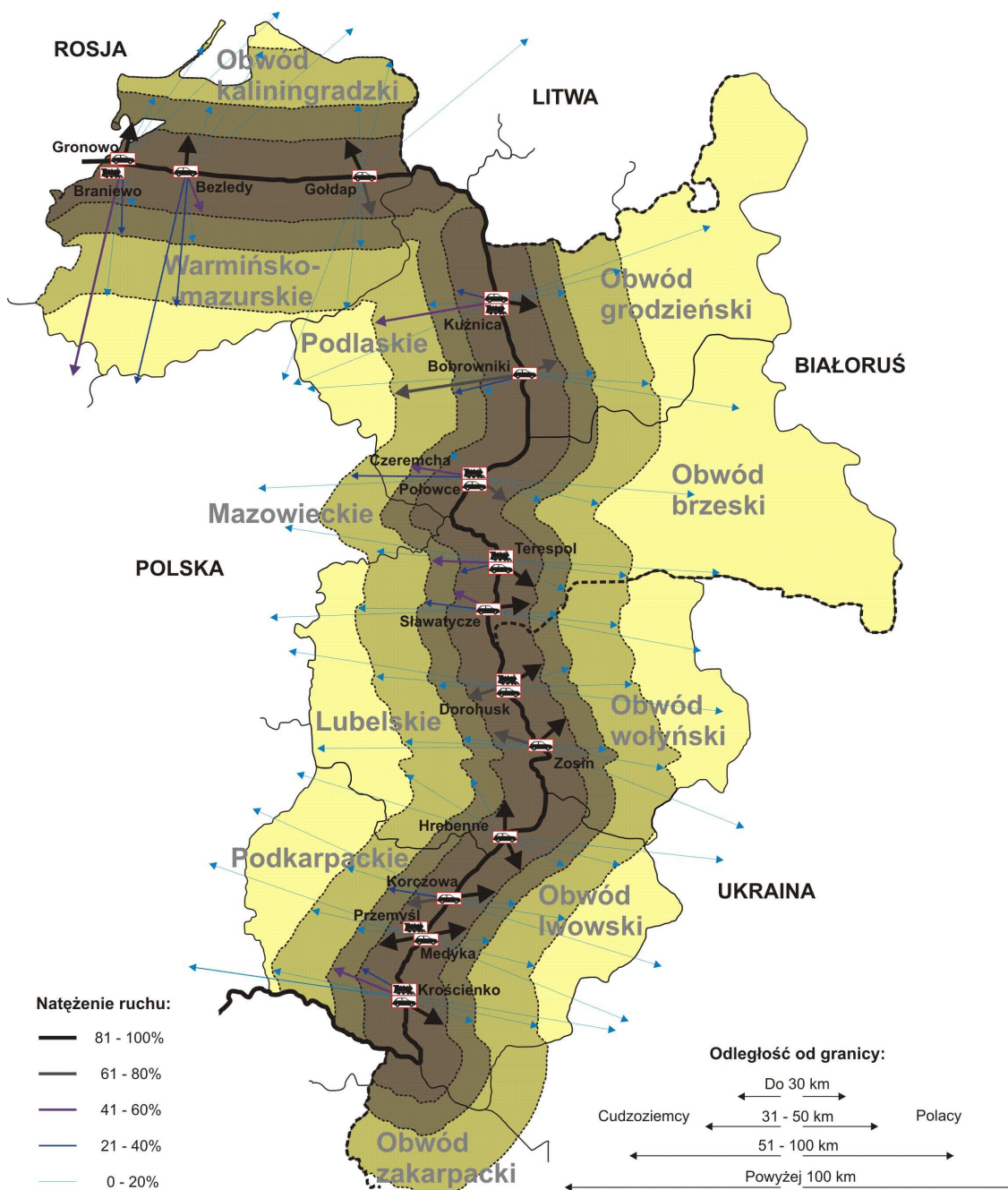
Mapa 1. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca zamieszkania Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Zdecydowana większość cudzoziemców i Polaków objętych badaniem mieszkała w pasie do 50 km od granicy: w przypadku granicy z Rosją – 83,1% cudzoziemców i 79,1% Polaków, z Ukrainą – odpowiednio 74,5% i 70,2%, a z Białorusią – 74,2% cudzoziemców i 76,9% Polaków. Wśród cudzoziemców przekraczających granicę polsko-ukraińską i polsko-

-białoruską większość stanowili mieszkańcy strefy do 30 km, odpowiednio 66,2% i 60,6%, a w przypadku granicy polsko-rosyjskiej – w pasie 31-50 km (61,3%). W pasie do 30 km od granicy mieszkało 51,8% Polaków przekraczających granicę polsko-białoruską, 51,3% – przekraczających granicę polsko-rosyjską i 49,4% – przekraczających granicę polsko-ukraińską.

Mapa 2. Delimitacja obszarów oddziaływania granicy na podstawie odległości od granicy miejsca dokonania zakupów przez Polaków i cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej na terenie Polski

Najwięcej cudzoziemców objętych badaniem dokonywało zakupów w pasie do 50 km od granicy z Ukrainą – 85,6% przekraczających ten odcinek granicy, następnie od granicy z Białorusią – 50,4% i od granicy z Rosją – 48,5%. Z kolei przytłaczająca większość Polaków

dokonywała zakupów w pasie do 50 km, zarówno w przypadku granicy z Rosją – 97,1%, Ukrainą – 95,0%, jak i Białorusią – 93,7%.

PODSUMOWANIE

Wyniki badania obrotu towarów i usług w ruchu granicznym na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski pozwalają na stwierdzenie, że zjawiska związane z ruchem granicznym mają duże znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów transgranicznych. Największa intensywność tych zjawisk występuje na obszarach położonych w pasie do 50 km wzdłuż granicy, o czym świadczy między innymi odsetek osób przekraczających granicę, które ponosiły wydatki w tym pasie (72,1% cudzoziemców i 95,1% Polaków), jak również fakt, że mieszkańcy miejscowości zlokalizowanych na tym obszarze stanowili zdecydowaną większość wśród przekraczających granicę (74,9% cudzoziemców i 72,3% Polaków). Należy też zaznaczyć, że 65,6% wydatków cudzoziemców w Polsce i 91,7% wydatków Polaków za granicą zostało poniesionych w pasie do 50 km od granicy.

Badanie pokazuje, że wartość wydatków poniesionych przez Ukraińców w Polsce i Polaków na Ukrainie jest znacząca w zestawieniu z obrotami handlu zagranicznego Polski z Ukrainą. W 2010 r. wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Ukrainę, wyniosły 2 122,5 mln zł, a wydatki Polaków na Ukrainie – 323,5 mln zł. Dane o wymianie towarowej prezentowane przez statystykę handlu zagranicznego pokazały, że eksport towarów z Polski na Ukrainę w 2010 r. wyniósł 11,9 mld zł, natomiast import z Ukrainy – jako kraju wysyłki – wyniósł 5,5 mld zł.³

Znacząca jest również wartość wydatków poniesionych przez Białorusinów w Polsce. W 2010 r. wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców, deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Białoruś, wyniosły 1 174,7 mln zł, a wydatki Polaków na Białorusi – 67,0 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski na Białoruś wyniósł 4,9 mld zł, a import z Białorusi (jako kraju wysyłki) – 2,6 mld zł.³

Wydatki na zakup towarów poniesione w Polsce przez cudzoziemców deklarujących jako kraj stałego zamieszkania Rosję wyniosły 206,7 mln zł, natomiast wydatki Polaków deklarujących jako kraj pobytu Rosję – 42,8 mln zł. Z kolei eksport towarów z Polski do Rosji wyniósł 20,2 mld zł, natomiast import z Rosji – jako kraju wysyłki – wyniósł 54,3 mld zł.³

Wydatki na zakup towarów poniesione przez Polaków w Rosji oraz Rosjan w Polsce są zdecydowanie niższe w porównaniu z wydatkami poniesionymi na zakup towarów przez Białorusinów i Ukraińców w Polsce oraz Polaków na Białorusi i Ukrainie. Z kolei eksport z Polski do Rosji i import z Rosji jest o wiele wyższy niż w przypadku Ukrainy i Białorusi. W związku z tym wydatki poniesione na zakup towarów w Polsce przez cudzoziemców deklarujących kraj stałego zamieszkania Rosję są niewielkie w porównaniu z eksportem z Polski do Rosji.

Wydatki poniesione w IV kwartale 2010 r. przez cudzoziemców w Polsce i Polaków za granicą w porównaniu z obrotami handlu zagranicznego województw lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego oraz warmińsko-mazurskiego są zróżnicowane. Wydatki poniesione w Polsce przez cudzoziemców przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły 34,0% wartości średniego kwartalnego eksportu ogółem z województwa

³ Dane wstępne.

lubelskiego w 2010 r. Analogiczna relacja dla województwa podlaskiego wyniosła 21,9%, podkarpackiego – 11,1%, a warmińsko-mazurskiego – 1,3%.⁴ Wydatki poniesione za granicą przez Polaków przekraczających granicę w województwie lubelskim stanowiły 6,3% wartości średniego kwartalnego importu ogółem podmiotów z województwa lubelskiego w 2010 r. Analogiczna relacja dla województwa podkarpackiego wyniosła 1,9%, warmińsko-mazurskiego – 1,5%, a podlaskiego – 0,8%.⁵

Warto też dodać, że wartość zakupów towarów dokonanych w Polsce przez cudzoziemców przekraczających zewnętrzną granicę Unii Europejskiej 2010 r. w cenach bieżących stanowiła 6,1% w porównaniu z wartością sprzedaży detalicznej w 2009 r. oraz 8,2% w odniesieniu do wartości sprzedaży hurtowej w 2009 r. województw położonych przy zewnętrznej granicy Unii Europejskiej.

Ważnym elementem ułatwiającym przekraczanie granicy było wprowadzenie małego ruchu granicznego, z którego korzysta coraz więcej osób na granicy polsko-ukraińskiej. Mały ruch graniczny ułatwia kontakty pomiędzy mieszkańcami po obu stronach granicy, może też pozytywnie wpłynąć na rozwój gmin, które znajdują się w strefie przygranicznej. Podobne oczekiwania są związane z podpisaniem umowy o zasadach małego ruchu granicznego z Białorusią.

UWAGI METODYCZNE

Badanie obrotu towarów i usług w ruchu granicznym prowadzone jest przez Urząd Statystyczny w Rzeszowie we współpracy z Urzędami Statystycznymi w Lublinie, Białymstoku i Olsztynie. Realizowane jest przy wsparciu Straży Granicznej i Służby Celnej oraz władz regionalnych.

Tematem badania jest wysokość i struktura wydatków poniesionych w Polsce przez cudzoziemców oraz wydatków poniesionych przez Polaków za granicą, m.in. na towary żywnościowe i nieżywnościowe, noclegi i inne usługi. Badanie dotyczy obrotu nierejestrowanego na zgłoszeniach celnych. Badane są również: cel podróży, odległość od granicy miejsca zamieszkania i miejsca dokonania zakupów, częstotliwość przekraczania granicy, w przypadku Polaków – kraj pobytu za granicą, w przypadku cudzoziemców – kraj stałego zamieszkania oraz posiadanie Karty Polaka. Badany jest także mały ruch graniczny.

Badaniem są objęci cudzoziemcy wyjeżdżający z Polski (mieszkający na stałe za granicą) i Polacy (mieszkający na stałe w Polsce) powracający do kraju samochodami osobowymi, autokarami, motocyklami, pieszo oraz koleją. Badane są wylosowane osoby przekraczające granicę.

Ankieta wypełniana jest dla pojedynczej osoby lub jednorodnej grupy osób (np. rodziny) podróżującej razem i razem ponoszącej wydatki. Ankieta zawiera 8 pytań (w przypadku cudzoziemców dodane jest pytanie o Kartę Polaka), jest anonimowa i prosta w wypełnieniu. Formularze dla cudzoziemców przygotowane są w językach: ukraińskim, rosyjskim, angielskim, niemieckim, francuskim i litewskim. Informacje są pozyskiwane w formie wywiadu lub samodzielnego wypełnienia ankiety przez respondenta. Badanie przeprowadzają profesjonalni ankieterzy statystyki publicznej.

⁴ Na podstawie sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe F-01/I-01 za okres I-VI 2010 r. wartość sprzedaży na eksport towarów, materiałów, produktów i usług podmiotów z województwa lubelskiego za okres I-VI 2010 r. wyniosła 2 850,0 mln zł, z województwa podlaskiego – 2 060,9 mln zł, podkarpackiego – 5 576,1 mln zł, a z warmińsko-mazurskiego – 3 508,3 mln zł.

⁵ Tamże. Import podmiotów z województwa lubelskiego za okres I-VI 2010 r. wyniósł 1 731,9 mln zł, z województwa podkarpackiego – 3 637,4 mln zł, z warmińsko-mazurskiego – 1 845,1 mln zł, a z podlaskiego – 1 883,0 mln zł.

Badaniem objęte są przejścia graniczne z ruchem osobowym zlokalizowane na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej na terenie Polski. Ankietyzacja prowadzona jest w wylosowane dni tygodnia w taki sposób, by w kwartale każdy dzień tygodnia wystąpił jeden raz.

Badany jest asortyment towarów cieszących się największym popytem, odpowiednio wśród Polaków i cudzoziemców. Wartość wydatków podawanych przez respondentów w walutach obcych jest przeliczana na złotówki według średniego kursu NBP obowiązującego w dniu, w którym przeprowadzono badanie.

Podstawę szacowania wyników stanowią dane z ankiet oraz informacje Komendy Głównej Straży Granicznej o ruchu granicznym. Badanie prowadzone jest na próbie około 1%. W 2010 r. zebrano łącznie ponad 91 tys. ankiet, w tym ponad 22 tys. w IV kwartale. Liczba osób objętych badaniem obrotu towarów i usług w ruchu granicznym w IV kwartale wyniosła 35,8 tys.